



DET PRAKTISK - TEOLOGISKE SEMINAR
UNIVERSITETET I OSLO

dok 104

200604669		27.11.06
Kode	ki-501	

Det Kongelige Kultur- og Kirkedepartement
Postboks 8030 Dep.
0030 Oslo

Vår dato:
22.11.06

Vår ref:
06/24/008

Deres ref:
2006/2706Ki

Deres dato:
24.04.06

Saksbehandler:
ODØ

NOU 2006: 2 Staten og Den norske kirke – Høringsvar fra Det praktisk-teologiske seminar

Det praktisk-teologiske seminar er i brev datert 24. april blitt forespurt om å være høringsinstans i tilknytning til NOU 2006:2.

Vi oversender med dette vårt høringsvar.

Med hilsen

Geir Hellemo

Geir Hellemo
Rektor

Ola Døhl

Ola Døhl
Kontorsjef

Staten og Den norske kirke – Spørsmål til høringsinstansene

Navn på høringsinstans: DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Type høringsinstans

- ☐ Kommune
- ☐ Menighetsråd/kirkelig fellesråd/bispedømmeråd
- ☐ Prost/biskop
- ☐ Tros- eller livssynssamfunn utenfor Den norske kirke
- ☐ Frivillig organisasjon innenfor Den norske kirke
- ☒ Annen offentlig instans
- ☐ Annen privat instans

1. Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken?

Svar:

se side 6 for konklusjon

2. Den norske kirke som statskirke:

- ☒ Bør fortsette
- ☐ Bør avvikles
- ☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

- ☒ Grunnloven
- ☐ Egen kirkelov vedtatt av Stortinget
- ☐ Lov om trossamfunn
- ☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres?

- ☐ Gjennom medlemsavgift
- ☐ Medlemsavgift med noe støtte fra det offentlige
- ☐ Støtte fra det offentlige og med noe medlemsavgift
- ☒ Offentlig finansiering uten medlemsavgift
- ☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordningen avvikles?

- ☐ Valgordningene bør være som i dag
- ☒ Øke bruken av direkte valg til kirkens besluttende organer
- ☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelle andre ordninger:

6. Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet?

(Her kan du/dere sette kryss på ett eller flere alternativer)

- ☐ Ingen tillegg
- ☐ De politiske prinsipper som statsforfatningen bygger på; så som demokrati, rettstaten og menneskerettighetene
- ☒ Det kristne og humanistiske verdigrunnlaget
- ☐ Det humanistiske verdigrunnlaget
- ☐ At Den norske kirke er en evangelisk-luthersk kirke
- ☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare

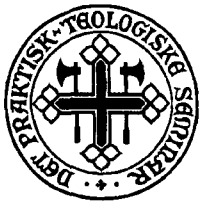
Eventuelt annet:

7. Hvem bør ha ansvaret for gravferdsforvaltningen?

- ☐ Den lokale kirke (menighetsråd eller kirkelig fellelsråd)
- ☒ Kommunen
- ☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare

8. Hvem bør eie og forvalte kirkebyggene?

- ☐ Den lokale kirke bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
- ☒ Den lokale kirke bør eie kirkebyggene, og kommunen bør ha det økonomiske ansvaret
- ☐ Kommunen bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
- ☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare



DET PRAKTISK - TEOLOGISKE SEMINAR

UNIVERSITETET I OSLO

NOU 2006:2 STATEN OG DEN NORSKE KIRKE

Høringssvar fra Det praktisk-teologiske seminar

Innledning

I mandatet for Stat-kirke-utvalget står det fram som særskilt viktig at foreslåtte løsninger ikke skal svekke samfunnets verdiforankring, og at endringer av organisatorisk art må sikre at kirkens medlemmer opplever å ha sin kirke i behold (NOU 2006: 2,10). Det praktisk-teologiske seminar (PTS) vil i sitt høringssvar særlig drøfte disse temafeltene. Spørsmålene som høringsbrevet retter til høringsinstansene, blir besvart i den oppsummerende konklusjonen.

Kirken og offentligheten

Utgangspunktet for en utredning omkring forholdet mellom stat og kirke må nødvendigvis være en vurdering av den foreliggende ordning. En forandrer for å forbedre. PTS vil framheve at selv om dagens ordning på mange vis er problematisk, ivaretar den noen anliggender som er av grunnleggende verdi for kirkens måte å framstå i samfunnet på. På helt vesentlige punkter bidrar dagens ordning til å sikre kirkens ønske om å være tilgjengelig for hele landets befolkning. Dette leses på eksemplarisk vis ut av konkrete saker hvor det statlige kirkestyret har spilt en viktig rolle i de siste tiår.

Et nøkkelpunkt i denne sammenheng er tilsetninger av prester og biskoper. I kampen for kvinnelige prester, proster og biskoper har det statlige kirkestyret hos oss spilt en klart pådrivende rolle. Bisperutnevninger har i sin tur hatt avgjørende betydning for en dreining av holdningen til homofilis spørsmålet ikke bare i kirken, men i samfunnet i sin alminnelighet. En kirkelig profilering av tilsvarende type er blitt ivare tatt på alle nivå innenfor den statlige kirkeledelsen, som har framstått som en engasjert formidler av kulturåpenhet og respekt for den tause tro.

I vår kirke er det ingen selvfølge at kirken gjennom sine egne organ gir uttrykk for slike synspunkter. De store vekkelsesbevegelsene som vokste fram utover på 1800-tallet, setter fortsatt preg på vårt kirkeliv. Dette gjør det vanskelig å legge for stor vekt på endringer i kirkestyret som er foretatt i våre naboland, eksempelvis Sverige. Vi har på mange måter en særegen norsk kontekst som det er viktig å ta på alvor. Hos oss har det statlige kirkestyret gjennom lengre tid definert sin rolle som en motvekt mot kristendomsformer som ut fra sin egenart er avgrensede og konsoliderende for mindre, aktive grupperinger. Dette er den historiske kontekst som eventuelle endringer av kirkeordningen må ses i lys av.

En slik framheving av de positive sider ved det nåværende kirkestyret er ikke å forstå som et prinsipielt forsvar for statskirkeordningen. I vår kirkelige tradisjon er det lite hevd for å argumentere prinsipielt og teologisk for verken den ene eller andre ordning, så lenge de ivaretar kirkens egenart og oppdrag på en sakssvarende måte. Problemet ved dagens statskirkeordning er ikke at den er teologisk forkastelig, men snarere at den for mange framstår som anakronistisk. PTS vil i denne sammenheng framheve at kirkelivet på mange områder preges av innretninger som har vokset fram under andre samfunnsmessige forhold enn dem vi har i dag. Kulturmessige forutsetninger fra tidligere tider vil med nødvendighet utgjøre innslag i enhver institusjon som har røtter i forgangne tider. Positivt vurdert framstår slike innslag i samfunnslivet som levende uttrykk for kulturarv som

noe annet og noe mer enn museale innretninger, og kan ha en berettiget plass også i vår tid, så lenge som de videreutvikles på måter som er tilpasset vår tids utfordringer og krav. PTS vil hevde at dagens kirkestyre ikke bare springer ut av tidligere tiders måte å tenke om forholdet mellom kirke og stat på, men også har vist en frapperende evne til videreutvikling og smidig tilpasning til fordringer og krav som er særmerkte for vår tid. Det er i denne sammenheng viktig å påpeke, slik utvalget også gjør, at det har vært mulig å utvikle tros- og livssynsfrihet innenfor det statskirkelige system på en måte som innfrir vår tids rettslige krav til tros- og livssynsfrihet.

Det forhindrer ikke at vårt kirkestyre fortsatt må videreutvikles. Om utviklingen fortsetter slik tendensen er i dag, vil det pluralistiske samfunnet skape utfordringer som det er umulig å overse, og som i et lengre tidsperspektiv kan tale for avvikling av dagens ordning. Dersom Den norske kirke skulle få en medlemsmasse som ikke representerer et klart flertall av befolkningen, er statskirkeordningen selvsagt blitt umulig.

Pluralismen i vårt samfunn representerer et hovedpunkt i diskusjonen om dagens kirkeordning. Flertallet i utvalget bruker således mangfoldet i vårt samfunn som et av sine hovedargument mot videreføring av dagens ordning (NOU s.160). PTS er enig i at pluralistiske tendenser i vårt samfunn bidrar til å gi rikdom og bredde i arbeidet med livssynsspørsmål.

Samtidig vil en påpeke at det også kan skape forlegenhet å bli kastet fram og tilbake mellom alle de livssyn – eller mangel på livssyn – som i dag preger norsk offentlighet. Det er særlig den store, tause majoritet både innenfor og utenfor Den norske kirke som berøres av denne situasjonen. Hva denne gruppen tenker og tror, vet vi lite om. Men det kan neppe være tvil om at i den moderne kultur har tradisjonelle livssynsmessige forankringspunkt en tendens til å forvitte. For mange innebærer det at tilknytningen til kirken svekkes, uten at det utvikles andre bærekraftige alternativer. En begrenset kirkelig tilknytning erstattes av mangel på livssynsmessig forankring. Overgangene her er diffuse og langt på veg ugjennomtrengelige. Ofte dreier det seg om skjøre bånd som langsomt mister betydning uten at noen er i stand til å redegjøre for hva som har funnet sted.

I denne situasjonen spiller det statlige kirkestyret i dag en viktig stabiliserende rolle. Uavhengig av hva en måtte mene om kongehuset, representerer det et offentlig livssynsmessig tilknytningspunkt som for mange framstår som viktig. Og videre: Når statsråder og statlige embetsmenn taler engasjert for kirkelig romslighet og framhever kirkens sentrale rolle som kulturbærer, gir det en samfunnsmessig verdiforankring som er langt viktigere enn en til daglig tenker seg.

Utvalget unnlater å drøfte vår kirkeordning i lys av denne nære politiske og kirkelige kontekst. Utredningsteksten preges da også i langt større grad av mer eller mindre objektiverende beskrivelser enn av drøftinger av kompliserte, men særdeles viktige sakskomplekser, så vel for vårt samfunn som for vår kirke i snevrere forstand. Vurderingene som knyttes til disse spørsmålene, er ofte knappe og framstår mer som påstander enn argumenter. Når flertallet for eksempel hevder at "en lovforankret folkekirke styrker og tydeliggjør ... rollen både som trossamfunn og som samfunnsinstitusjon" (NOU s.160), savnes en form for argumentasjon som kunne overbevise tvilerne.

Saklige drøftinger og vurderinger av de to hovedspørsmålene som her blir tematisert, er etter PTS' mening en viktig forutsetning for at høringsinstansene skal bli i stand til å gi sine tilrådinger. Dette blir desto viktigere når en vet at ordningsspørsmål tilhører de store kontroverspunkt internt i kirken. Etter PTS' oppfatning illustrerer det kirkelige arbeidet med de overgripende ordningsspørsmål at den konstruktive meningsbrytning i dag har kummerlige kår i vår kirke. PTS beklager at utredningen ved å ikke-tematisere den reelle maktkamp som utspiller seg i kjølvannet av utredningsarbeidet, kommer til å tildekke kirkelige motsetninger og på den måten ikke yter bidrag til en åpen, ryddig og

vederheftig meningsutveksling omkring vanskelige og krevende temaer. Det gir indrekirkelige aktører med stor interesse for saken desto større handlingsrom.

Utvalgets svake argumenter for endringer av kirkestyret på det nåværende tidspunkt framstår for PTS som en viktig begrunnelse for å støtte en videreføring av dagens ordning. PTS vil betone at utvalget ikke opparbeider et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å ta stilling til de store spørsmål som det her er tale om.

De kirkelige strukturene

I kap. 10 som redegjør for utvalgets forslag og konklusjoner, heter det at flertallet ser behov for å videreføre et kirkelig reformarbeid (NOU s.160). Dette reformarbeidet blir imidlertid ikke konkretisert, slik at en leser umiddelbart skjønner hvilke reformer en har i tankene, og behovet for at de blir gjennomført. Det er imidlertid god grunn til å anta at hovedspørsmålene i denne sammenheng snarere knyttes til indrekirkelige spørsmål enn statskirkeordningen i seg selv. På denne bakgrunn er det interessant å se hva utvalget sier om den kirkelige organisasjon.

PTS finner det overraskende at utvalget avgrenser seg fra å drøfte "ansvars- og oppgavefordelingen" i kirken på en grundig måte (NOU s.10). Etter PTS' oppfatning er det unaturlig at et statlig utvalg tegner opp detaljene i en framtidig kirkeordning for et kirkesamfunn som flertallet ønsker skal fristilles fra staten. Det forhindrer ikke at utvalget med fordel kunne bidra til å utvikle en problembevissthet omkring de utfordringer som utviklingen av nye strukturer vil medføre, og angi noen anliggender som det er viktig å verne om i et videre reformarbeid. Så er ikke tilfellet. I stedet får en stadig en fornemmelse av at noen uuttalte premisser preger utredningsarbeidet. Det framstår som umulig for en leser å avgjøre om dette skyldes manglende vilje til å avdekke reelle motsetninger, eller om det skyldes andre hensyn. Problemet kommer kanskje aller tydeligst til uttrykk i omtalen av en framtidig organisering av prestetjenesten, som utgjør et av de virkelig innfløkte kapitler innenfor en eventuell kirkelig nyorganisering.

I dag finnes to offisielle strukturer, eller linjer, som utgjør den kirkelige organisasjon. Den første er den tradisjonelle linjen av ordinerte embetsbærere; den andre er den nyere rådsstrukturen.

Embetsstrukturen er vel forankret i så vel bekjennelsesskrifter som i de kirkelige ritualer. I vigslingsritualet til prestetjeneste heter det at embetsbærerne har "en særskilt tjeneste med å forkynde evangeliet og forvalte sakramentene". Denne tjenesten er i vår kirke organisert "som et selvstendig virksomhetsområde under Kongen" (NOU s.51). Det innebærer at presteskapet er statlig ansatt, dels av Kongen i statsråd som embetsmenn, og dels som ordinære tjenestemenn av bispedømmerådene. En konsekvens av dette er at Kirkemøtet i dag har svært begrenset myndighet i forhold til presteskapet (NOU s.89). Alt dette omtales i utredningen. Men det framstår som forbløffende at utvalget ikke sier noe om hvorfor for eksempel Kirkemøtets mandat i dag er så tydelig avgrenset i forhold til presteskapet. En drøfting av den nåværende ordning ville her gitt verdifullt bakgrunnsmateriale for ethvert forslag til nyorganisering av de to linjene i forhold til hverandre.

Beskrivelsen av lekfolkets rolle er likeledes tilslørende, om enn på en noe annen måte. I vigslingsritualet for prester heter det at "vi ble alle vigslet til å være tjenere for Gud". Den tjeneste som det her en snakk om, og som omfatter alle kristne, framstilles som viktig og beslektet, men likevel forskjellig fra den særskilte tjeneste.

Når utvalget skal redegjøre for rådslinjas arbeidsområde som i sin helhet er forankret i lekfolket og dets arbeidsoppgaver, blir grensene mellom presteskapet og lekfolket nærmest visket ut. Med

henvisning til kirkelige utredninger og uttalelser heter det at "hele menigheten bærer ... kollektivt ansvaret for kirkens oppdrag og med det også de læremessige spørsmålene" (NOU s.56). Videre heter det at her ligger det teologiske grunnlaget for at myndighet til å fastsette kirkens ordninger er lagt til Kirkemøtet. Teksten er formet på en slik måte at en av og til kan lure på hvorvidt vår kirke i det hele tatt trenger prester.

Videre innrømmer en at en slik todelt ledelse er utfordrende, men henviser til samvirke mellom de to gruppene som vegen å gå (NOU s.55).

Under omtalen av den lovforankrede folkekirke skimter en så endelig reformarbeidets slutt mål. Her beskrives Kirkemøtet og Kirkerådet som det øverste kirkestyret som skal overta oppgavene som i dag ligger til statlige organer. Følgeriktig heter det at "embetslinjen blir lagt under de kirkelige rådsorganenes myndighetsområde" (NOU s.96). Samvirket erstattes her av at embetslinja *underordnes* rådslinja. Denne endringen argumenteres det ikke for overhodet. Det kan se ut som om en bare tar det for gitt at slik må det være. Dette skjer på tross av at utvalget godt kjenner til de utfordringer som knyttes til endringen.

Utvalget forutsetter nemlig at biskopene fortsatt vil ha "styringsoppgaver og en selvstendig stilling som øverste ansvarlige for tilsyn med kirkens lære og virksomhet" (NOU s.96). Det er ikke lett å gjennomtrengende hvordan en slik selvstendighet kan ivaretas innenfor en struktur hvor Kirkemøtet er overordnet bispekollegiet. Forslaget utfordrer på grunnleggende vis teologiske spørsmål av stor rekkevidde: Hvem er det som skal ha læreansvar i vår framtidige kirke – er det lekfolket eller er det biskopene? Dette skal gjennomdrøftes nærmere, heter det. Men hvem skal drøfte det? Og hvordan kan en være sikker på at disse drøftingene fører til at "kirkens medlemmer opplever å ha sin kirke i behold" (NOU s.10)?

Saken er av den største betydning, ikke minst for dem som har kirken som sitt arbeidssted. Her dreier det seg om spørsmål med klare teologiske implikasjoner. Det illustreres best gjennom noen få konkretiseringer.

1. *Teologiens selvstendighet.* I den nåværende kirkeordning legges klare rammer som sikrer prestene en stor grad av selvstendighet i forhold til de valgte organene. Denne selvstendigheten er forankret i prestatjenestens særpreg, hvor forkynnelsen av evangeliet og forvaltningen av sakramentene utgjør de prestelige kjerneoppgaver. I vår tradisjon forutsetter disse tjenesteoppgavene et langt og krevende akademisk studium som har til hensikt å sikre ikke bare grundig kjennskap til kirkens forpliktende tekster, men også oppøvelse av kritisk refleksjon i forhold til det kirkelige formidlingsoppdrag.

En slik forståelse av presteoppgavene har møtt, og møter fortsatt i vår kirke en form for mental reservasjon i store deler av lekfolket, som gjennomgående er tilbakeholdent overfor tradisjonell teologisk faglighet. På denne bakgrunn blir det viktig å legge ytre rammer for at det teologiske arbeidet fortsatt skal kunne ha en kritisk, skjelnende funksjon i vår kirke. Det taler for selvstendige teologiske utdanningsinstitusjoner, og det taler mot en praksis som knytter tilsetting av prester for tett til lokalmenigheten. En tilsettingspraksis som gir menighetene avgjørende innflytelse på tilsettingen av prester, blir ytterligere problematisert ved at menighetsrådene jevnt over framstår som lite representative for lekfolket, forstått som alle døpte. Tilsetting av prester er på denne bakgrunn et sted hvor kirkens åpenhet reelt settes på prøve.

2. *Makt i kirkelige styringsorgan.* Som nevnt utgjør i dag lekfolket flertall i alle kirkelige valgte organ. Prester er sikret representasjon, mens øvrige kirkelig ansatte også mangler denne retten. Det er et helt vitalt spørsmål for den videre kirkelige organisering at sammensetningen av disse organ blir justert ved en eventuell utvidelse av arbeidsområdet. I denne sammenheng hører ikke bare en drøfting av fordeling av arbeidsoppgaver mellom dette organ og de personer som har en særlig læremessig forpliktelse (biskoper og prester) hjemme, men i like stor grad kirkelig ansattes selvskrevne rett til å ha medinnflytelse på sin egen arbeidsplass. Diakoner, kateketer, organister og andre kirkelig ansatte som i dag ikke er sikret representasjon i noen av disse organene, skaper representasjonsmessige utfordringer som er ufrakommelige.

Ankepunkt av denne art kunne for eksempel foranledige en videreutvikling av den eksisterende rådsstruktur i retning av en form for tokammersystem – hvor biskopene sammen med de øvrige kirkelig ansatte hadde flertallet i et kammer som hadde hovedansvar for tros- og ordningsspørsmål. Det er beklagelig at utvalget unnlater å hente fram overveielser av denne eller liknende art, for eksempel i forlengelsen av omtalen av Bispemøtet og Lærenemnda. PTS vil advare mot en utvikling som går i retning av altfor hierarkiske og monolittiske styringsstrukturer som medfører uforholdsmessig stor konsentrasjon av makt på få hender.

I lys av denne type spørsmål hadde det også vært ønskelig at Kirkeloven av 1996 ble underlagt en kritisk gjennomgang. Dette blir desto mer påkrevd så lenge som den rådende kirkelov i liten grad regulerer preste-tjenesten (NOU s.47).

I et større perspektiv dreier det seg om den profesjonelle faglighetens betydning i forbindelse med videreutvikling av kirken som trossamfunn i vid forstand. Men det dreier seg også om tilrettelegging av kirken som attraktivt arbeidssted for akademikere i tida framover. Etter PTS' oppfatning er det på sikt lite heldig at teologisk fagkunnskap som kirken er helt avhengig av, konsekvent blir unndratt formelle kirkelige maktposisjoner. Det åpner for ugunnomsiktige maktrelasjoner som i siste instans gir lite rom for kritisk etterprøving.

3. *Arbeidsgiveransvar og kirkelig tilsyn.* En av de store ulempene ved dagens kirkelige organisering knytter seg til det delte arbeidsgiveransvaret. Etter PTS' oppfatning er det viktig å arbeide videre med dette spørsmålet, uavhengig av spørsmålet omkring statlig kirkeordning. Her ligger en rekke praktiske og faglige utfordringer som må balanseres godt for å gi tilfredsstillende resultat. Spørsmålene er mange og kompliserte.

PTS vil i denne sammenheng påpeke at biskoppelig tilsyn og arbeidsgiveransvar ikke uten videre kan løsrives fra hverandre. Et biskoppelig tilsyn som er fristilt fra tilsetting og øvrig oppfølging i den faktiske arbeidssituasjon, blir lett tømt for innhold. Utvalget kunne funnet interessant materiale for å belyse spørsmålsstillingen ved å se nærmere på hvordan tilsynet i dag fungerer overfor andre yrkesgrupper enn prestene.

PTS vil framheve behovet for en konsekvensutredning som blant annet så nærmere på følgene av å styrke mellomnivået i kirken i forhold til toppnivået. I tillegg til tydeliggjøring av økonomiske og personalmessige konsekvenser ville en slik utredning kunne avklare de rammebetingelser som ulike organisasjonsmodeller vil få for det biskoppelige tilsyn. Vår kirke er ikke avhengig av bispemakt, men det er viktig å ha tilsynsfunksjoner som er funksjonelle. Innen et slikt utredningsarbeid foreligger, vil PTS anta at prestene vil være best

tjent med at arbeidsgiveransvaret knyttes til Den norske kirke som nytt nasjonalt rettssubjekt, slik utvalget foreslår.

4. *Den kirkelige utdanning.* Det har allerede vært nevnt at kirken trenger en faglighet som opprettholder en rimelig grad av selvstendighet. Spørsmålet har direkte relevans for PTS, som i dag er direkte organisert under Kirkedepartementet. Samtidig er tilknytningslinjene til UiO ivaretatt, bl.a. gjennom styrerepresentasjon. PTS ønsker en videreføring av dagens ordning. Dersom det statlige kirkestyret blir avvirket, er det viktig at dagens økonomiske og faglige rammer blir opprettholdt. PTS ønsker i framtida nære bånd både til universitet og til kirke. En forutsetter at institusjonen ved en eventuell endring av kirkestyret blir trukket inn i forhandlinger om framtidig organisasjon sammen med dagens viktigste samarbeidspartner ved UiO, Det teologiske fakultet.

Konklusjoner

PTS er av den oppfatning at den foreliggende utredningen gir for dårlig grunnlag for å treffe beslutninger om vesentlige endringer av vår kirkeordning. En kan ikke se at utredningsarbeidet godtgjør at samfunnets verdiforankring vil bli like god etter en nyordning av kirkestyret etter de retningslinjer som flertallet i utvalget foreslår. Utfordringene forsterkes ved at vår kirke har svake tradisjoner for å oppfatte sine egne representanter som viktige målbærere for livssynsmessig forankring for samfunnet som helhet.

Likeledes gir utvalget svakt grunnlag for å hevde at kirken vil være den samme om ordningen endres. Dette skyldes i første rekke en manglende vilje eller interesse for å gripe fatt i de strukturmessige endringer som enhver nyordning av kirkestyret vil skape. PTS vil særlig peke på de teologiske implikasjonene som knyttes til forslaget om å legge embetslinja inn under rådslinja. PTS frykter at det vil true den form for teologisk selvstendighet vi i dag har i vår kirke. Det er også grunn til å være bekymret i forhold til alle forslagene om videre utredning, så lenge det ikke er lagt betryggende føringer av innholdsmessig art for det videre utredningsarbeidet, og en heller ikke vet hvem som skal forestå et slikt arbeid.

Ut over disse hovedanliggender velger PTS å utforme sine konkluderende bemerkninger som direkte svar på de spørsmål høringen innbyr til. En gjør oppmerksom på at den forutgående argumentasjon i første rekke legger premisser for svarene på de tre første spørsmålene. Det innebærer at PTS regner seg som mer kompetent til å gi begrunnede svar på disse spørsmålene enn på spørsmål 4-8.

1. Ingen bestrider i dag at tros- og livssynsfrihet hører til de grunnleggende menneskerettighetene. Det kan heller ikke være tvil om at vår nåværende kirkeordning representerer en utfordring i denne sammenheng. Samtidig er det viktig å framheve at det er enighet i utvalget om at dagens kirkeordning ikke er i strid med rettslige krav til tros- og livssynsfrihet. En vil likevel anbefale at oppdragelsesplikten i Grunnlovens §2 fjernes, og at kravet om kirkemedlemskap for halvparten av statsråd i §12 faller bort.
2. Ut fra den forutgående argumentasjon gjør PTS seg til talerør for en videreføring av det statlige kirkestyret. Utover de argumenter som allerede er anført, vil en understreke at kirken må videreutvikle sine demokratiske strukturer på vesentlige punkter før de kan framstå som demokratisk legitime. Dette dreier seg dels om styrking av valgdeltakelse, dels om videreutvikling av de etablerte strukturer som tjenlige arenaer for reell dialog og god meningsutveksling. Det er altså nødvendig å godtgjøre at de valgte organ framstår som vederheftige talerør for kirkens faktiske medlemsmasse.
3. Som en konsekvens av svaret på punkt 2 vil PTS hevde at Den norske kirkes virksomhet fortsatt bør forankres i Grunnloven.

4. Kirken bør finansieres gjennom støtte fra det offentlige uten medlemsavgift.
5. Valgordningen bør avgjort endres i retning av mer bruk av direkte valg til kirkens besluttende organer.
6. Dersom statskirkeordningen avvikles, bør §2 i Grunnloven omhandle det kristne og humanistiske verdigrunnlaget.
7. Ansvar for gravferdsforvaltningen bør tilligge kommunen.
8. Kirkebyggene bør fortsatt eies av soknene, samtidig som kommunene viderefører det økonomiske ansvaret for dem. Et statlig ansvar for kirkebygg av særskilt kulturhistorisk verdi bør videreføres.